

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre..... 16 kor.
 Negyedévre..... 4 „
 Helyben házhoz hozva:
 Egész évre..... 20 kor.
 Negyedévre..... 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre..... 24 kor.
 Negyedévre..... 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Új idők.

Irta **Buday Barna** orsz. képviselő.

Külön lobogónk nincs, külön hadseregünk nincs, külön célunk nincs. De azért mégis mi nyerjük meg a családot. Az arany kalász ma a népek küzdelmének jelvénye; a nemzet eszméje a szilárd otthon; a függetlenség eszméje az anyagi önállóság.

Élénken emlékezem még a tizenöt év előtt való időkre. Az aranykalász magvai akkor veszedelmesen peregettek; az üres szalma a gazdának jutott, a súlyos magvakat a szarka vitte el. Jól emlékezem, milyen kis arányban indult meg akkor az agrár mozgalom; táborából egy kortes kíséret se telt volna ki. Ma kitelnék belőle egy hadosztály választó és egy század képviselő.

Jól emlékszem, milyen kicsinylő érdeklődéssel kérdezték akkor, hogy milyen is az az agrárius: csőre van neki vagy ormánya; hol tartózkodik és mivel él? Évtized kellett hozzá, míg megtudták, hogy ennek a csodalénynek munkáskarjai vannak és a földből akar megélni.

Jól emlékezem rá, hogy a közgazdasági kérdések egész világa: vámpolitika,

hitelügy, adóügy, szövetkezeti és értékesítési kérdés a hírlapok hasábjain ott kuporodtak meg szorosán a kalandra-vágyó szobacicusok kishirdetési előtt. Ezek a háttérbe tolt kérdések immár pártok programjává váltak, a politikai tevékenység tengelyévé, a közérdeklődés célpontjaivá. Ki rázta fel a közvéleményt erre a gazdasági öntudatra?

Méhek módjára rajzanak ma a választók és a politikusok a kenyér kérdései körül. Csodálatos módon érdeklődni kezdünk az iránt, amiből élünk kell. Az államférfiu lizttel hinti be, hussal rakja ki, külön bankkal díszíti fel karrierjének utját. Kiegyezési ügyben, bankügyben, adókérdésben, szociális kérdésben ezer szakértő jelentkezik. Anyagi javulást, gazdasági függetlenséget áhit mindenki. Ki tanította meg erre a nótára a közjogászokat? Hát az éneklőmadarat ki tanítja ki, hogy a tavasz szellőjét füttyezővel fogadja?

Nincs már közjogi ellenzék. Még a katonai kérdések futó tüzet is elfujta az életszele. Sasok nem röpködnek, mint régente. Az éneklők megfogytak, papagályokra senki se hallgat. Buzaszemet kapar ma mindenki. Kik valamikor szívár-

ványt fontak a kalapjuk körül és felleget meszeltek, most így kiálltanak: »Ide gyertek; igaz szemeket találtam!« Ez a buzaszem a gazdasági politika.

Ránk fér ez a materiális felbuzdulás. Ha jelszavá vált a kenyér, ez azt jelenti, hogy kenyérré van a legnagyobb szükség. Az ember először is enni akar s csak azután következik társadalmi és erkölcsi feladatainak kifejtése. Békés világban az éhség a háboru, az elégedetlenség az ellenség s a rongy a rabiga. A nemesebb eszmei öntudat csak az állati szükségletek kielégítése után alakul ki; az erkölcsi függetlenség csak a jólét talaján veheti meg lábát.

Tehát egészen helyesen van az, ha szilárd talajt keresünk a függetlenségi vágyak alá és véranagyot gyűjtünk a sorvadó nemzeti szervezetbe, mely ma alacsony anyagi gondok által lekötve, nemesebb eszmei érvényesülésekre képtelen. A kenyérből vér lesz, azután erő, azután gondolat, azután szabadság. Az igazi szabadságnak hiányosak a materiális kellékei. No hát tanuljunk és dolgozzunk, legyen belőle vérünkbe átmenő igazság. S az igazságot nem szónoklatok és vezércikkek teremtik meg. A legneme-

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

A doge kis játéka.

— J. Joseph Renaud. —

Hevesen ragadta meg a három sibir Giorgio Magliozzi, a fiatal néptribun, a mikor egy gondolóba készült beszélni. Megragadták erősen és végigvezettek egy kölépcsőn és egy tekervényes folyosón. Majd levették szeméről a köteléket.

Egy kis szobában találta magát ablaktalan kis szobában, a melyben vöröses, bizonytalan fényt terjesztett két lobogó fáklya. A levegő nyomasztó volt, mint egy börtönben. Nem csodálkozott, a mint a játszó asztal mögött, melyen egy meztelen kard és egy nagy könyv feküdt, felismerte Agesilev Pontebba doge hermelinszegélyü köpenybe burkolt magas alakját és a fűveg alatt beretvált édeskés arcát.

Elveszett! Több nyilvános tüntetést vezetett a zsarnok ellen. Egy gondolás árulása folytán fogták el a pihenés óráiban és tisztában volt azzal, hogy soha övét vizontlátni nem fogja. De ez a sors, a melyet előre látott, a melyet felhívott maga ellen, nem rémítette meg.

— Nos, Giorgio Magliozzi, ugy tudom, a mult pünkösdkor te kiabáltad olyan lelkesedéssel: »Vesszen a zsarnok!« Rossz izlésre valianak e szavak és lassu kinos halállal fogsz értük vezekelni.

— De jól esett kiáltanom, örömmel tettem.

— Hallgass ide. A hóhérom jól érti a mesterségét; háromágu vasvillával fogja lassankint kiszakítani a nyelvedet, megvakít, leüti a csuklódat, de nem fog sietni mindezzel. Mi azonban gondosan fogunk ezek után ápolni, enni azonban nem adunk, így majd lasankint véged lesz — mondta az aggastyán a lehető legkedvesebb hangon.

A fiatal velencei nem válaszolt; napsütötte arca nem félelmet, hanem nemes, nagyszerű haragot fejezett ki. A doge újra beszélni kezdett, ezuttal némi bámulatot fejezett ki hangja.

— Bátor vagy, Giorgio! Egy utolsó szerencsét ajánlok fel neked, mielőtt megfosztanám személyedtől a köztársaságot. Öreg vagyok, szeretem a játékot, a korom gyengéje ez. Kockára teszem életedet, páros avagy páratlan? . . . A hét mindegyik napján idevezetnek majd és mindennap egyetlen dobást teszel . . . Ha hét napon keresztül nyersz, be fogom érni azzal, hogy száműzlek . . . De az

első rossz dobásnál aj neked. Kezdhethük mindjárt! . . . Páros vagy páratlan? . . .

— Kiméj meg e komédiától, doge!

— De Giorgio Magliozzi, nem komédia ez! . . . Ha nem akarsz velem játszani jószándóból, a kinzások kényszeríteni fognak. Páros vagy páratlan? . . .

— Páros — mondta rövid gondolkodás után a fogoly, a kinek eszébe jutott, hogy az így nyert halasztás folytán időközben tán sikerül majd megszöknie.

A koczka végigforgott a serlegben.

— Hat. Nyertél, Giorgio. Holnap folytatjuk.

A titkos törvényszék mellett lévő cellában négyközláb mázskált Giorgio. Nincs remény menekülésre. Ez a kemény koporsó elég nagy volt ahhoz, hogy egy ember kinyújtózkodhassék benne. Teljes sötétség. Rettentetes csend. Kopogtatásra semmi válasz. Seholy ablak. Hogy lélekzetet vehessen, alul az ajtó-réshez szoritotta ajkát, honnét pincei dohos levegő áramlott be.

De hisz előrelátta mindezt. Nagy népszerűsége miatt nyilvánosan lehetetlen volt megfenyíteni. De ugyan ki akadályozhatná meg a doge és bérenceinek titkos működését. De ő elvetette a lázadás magvait a nép között és e

Zárdába menő leánykák részére **iskolakötények**, harisnyák, keztyük, reggeli és sárcipők, esőernyők, fiókos tükrök, evőeszközök, mosdótálak, haj-, ruha- és fogkefék, ugyszintén fésük, szappanok és iskolatáskák, könyvszijak, toktartók legjutányosabban szerezhetők be

Friss és Társánál

Rákóczi-ut.

Telefon 130.

Telefon 130.

sebb fa alá is trágya ke'l, hogy illatos gyümölcsöt meghozza.

A nemzet gazdasági öntudatának kibontakozása az, ami most történik; a gyakorlati élet győzelme a doktrínák fölött is egyúttal a mi győzelmünk, kik a minden erővel megindítandó gazdasági politikában láttuk és hirdettük a jövőendő megváltó gondolatait.

Igy kellett ennek bekövetkeznie, mert a ráció eszme az emberiség életében. Az egyének letörhetnek, de ez az eszme halad a maga útján. Új erők s nagyobb tehetségek a régieket félre tolják. Am a népek öntudatát nem lehet az utból félrelökni. A nemzeti test a föld védelmét, a termelőmunka megbecsülést, a gyenge támogatást a gazdasági tisztesség jogot követel. Ime megértették, mert muszáj volt megérteni.

A buzaszem megtudta, hogy nem szarkabegybe való, hanem a nemzeti élet táplálására. A föld megtudta, hogy nem vásári cikk, de nemzeti alap. A mezőgazdaság megtudta, hogy nem fejlődkecske, hanem nemzeti erőforrás, melynek kiapadni nem szabad.

Ki vetette el ezeket az öntudatot termő magvakat a közvélemény talajába? Azt többé nem kérdezzük. De szeretettel fogjuk támogatni az ápoló kezeket s boldogok leszünk, ha a közjólét arat.

A politikai válság.

A válságnak egy újabb mozzanata, hogy Apponyi Albert gróf az éjjel Bécsbe utazott és ma délelőtt audiencián jelenik meg a királynál. Felesleges hangsúlyozni, hogy Apponyi a tárcája körébe eső ügyeken kívül az általános

politikai helyzetről is referálni fog a felségnek.

A válság további fejlődésére nézve egy Kossuthhoz nagyon közelálló politikus a következőket mondotta nekünk:

— Wekerle a legutóbbi audienciáján bizonyos csekély katonai engedményekre kapott ígéretet a királytól. Ennek fejében a felség azt követeli, hogy végleges állapotok létesítsenek és a bankszabadalom meghosszabíttassék. Kossuth ezt a megoldást ellenzi, mert pártszakadástól tart. Ő inkább provizorikus megoldást akar, tisztán a választójog megalkotására, a bankkérdést pedig egy kétéves provizóriummal kívánja rendezni, miáltal Justhéknek a pártban való maradását is lehetővé tenné. A király azonban nem hajlandó többé provizóriumokkal dolgozni. Ez a helyzet. Most már bizonyos, hogy a Ház összeülésekor a kormányválság még nem lesz megoldva. Kossuth tegnap úgy nyilatkozott, hogy ő a helyzetet Justhék ellentállása miatt csaknem reménytelennek látja.

Wekerle bécsi útja.

Wekerle Sándor miniszterelnök ma éjjel ismét Bécsbe utazik, a hol ez alkalommal három napot szándékozik tölteni. Tanácskozni fog a közös és az osztrák miniszterekkel és kihallgatásra megy a királyhoz. A politikai világban azt beszélnek, hogy most döntő események fognak bekövetkezni, mert Wekerle — miután idehaza megállapodott miniszterársaival — most már kívánni fogja, hogy a *helyzet véglegesen tisztáztassék*. Kívánni fogja a *hadügyi követelések olyan mérséklését*, hogy a közös költségvetés a delegációban vállalhassa és kívánni fogja *katonai és gazdasági kérdések olyan megoldását*, a mely alapján a válságból való kibontakozás lehetséges legyen. Wekerle a készíltetések főlvételével akarja a banksza-

badalomnak 1917-ig való meghosszabítását keresztül vinni. A Wekerle-Andrássy-féle állandó jellegű kibontakozási terv azonban mindinkább háttérbe szorul, s tekintve a királynak azt az álláspontját, hogy a paktum végrehajtását, tehát a választói reform megvalósítását, követeli, a Kossuth-féle ideiglenes megoldási módnak több reménye lehet. Természetesen nagy kérdés, hogy milyen eredménnyel végződnek a holnap ismét megkezdődő közös miniszteri tanácskozások, amelyekről a félhivatalos jelentések azt mondják, hogy a hadiköltségek redukcióját illetőleg meg van a megegyezés reménye, mert csak abban az esetben lehet szó egyáltalában kibontakozásról, ha a közös költségvetést a többség elfogadhatónak találja.

Hivatalos jelentés.

Wekerle Sándor miniszterelnök ma éjjel tíz órakor Bécsbe utazik, hogy a holnap délelőtt tizenegy órakor kezdődő folytatódó közös miniszteri értekezleten résztvegyen. A miniszterelnök bécsi tartózkodása 3 napra van tervben. (Bud. Tud.)

A miniszterelnök előreláthatólag hétfőn este tér ismét vissza Budapestre és kedden tartják meg azt a *döntő minisztertanácsot*, a melyben a kormány végleges határozatot fog hozni követendő eljárását illetőleg.

Apponyi a királynál.

Wekerle előtt ma délelőtt gr. Apponyi Albert kultuszminiszter volt *egyórás kihallgatáson a királynál*. Bár a félhivatalos jelentések azt hangsúlyozzák, hogy gróf Apponyi csupán a kongrua rendezése és más reszort-ügyek miatt járt a királynál, nagyon természetes, hogy a király tőle, mint a függetlenségi párt egyik vezéréből, a politikai helyzetre vonatkozólag is kért információkat. Éppen ezért a politikai világban igen nagy jelentőséget tulajdonítanak gróf Apponyi mai audienciájának, a melynek

hálás talajban előbb vagy utóbb kinyílik majd a szabadság virága.

Másnap megnyílt az ajtó. Őt sбир kiséréteben lépett be a közeli törvényszéki terembe, hol egyedül székelt Agesilev Pontebba.

— Isten hozott Giorgi! Hogy vagy? — kérdezte barátságosan a doge.

— Tied az életem, a lelkem az enyém. Meg akarok győnni.

— De életed a játék esélyeinél függ és nem tőlem, ne feledd, Giorgio. Ne veszítsd el bizalmadat. . . . Hissz hétszer Majd akkor is ráérsz pap után küldeni, ha . . . Páros vagy páratlan?

Türelmetlenül, mozdulatlanul, szinte önkénytelenül vetette oda Giorgi, hogy:

— Páros!

A kocka végiggördült.

— Kettő . . . szerencséd van.

A rettenetes börtönben Giorgio, kinek hallása megélesedett, vicsorogást, harangzúgást, gondolák evezőinek csapkodását vélte kivenni. Büszke lelkesedése megszűnt. A Giudecca mögött lenyugvó fénylő napra gondolt, a matrózok énekére, a terratóriákból párolgó ételszagra, az üde, keskeny kis utcákra . . . Ha ő meghal, szegény nyomorék édesanyja hogy tartja fenn magát? Ismét éni kívánt. Az első órák vakmerő bátorsága elapadt . . .

Izgatottan várta, hogy harmadszor is meg-

perdüljön a golyó. Csak úgy dobogott a szíve, a hogy dadogta:

— Páratlan!

— Nézz ide, Giorgio. Három. Ha még négy napig kísér hasonló szerencse, tied az élet, a napfény, a szabadság — szólt a doge.

Hu reménység fogta el Giorgiot. Ha a véletlen tovább is kedvez, mint rossz álmra, úgy fog e kalandra emlékezni. A bűbajos Korfu szigetére menekül majd anyjával. Boldog lesz még. Oh, mit is törődik ma a velencei nép nyomorával, a főnemesség önkényuralmával, a törvény igaztalanságával? Minek is keveredett mindezekbe? Örület volt! Az életfentartás ösztöne legyőzte az emberszeretetet.

A következő két napon is a »páros« on nyert. Hét közül ötször! De kétség és remény közötti rettenetes órákat élt át. Nem tudott aludni többé, sem enni. Meggörnyedve az aggodalomtól, száját az ajtóresre illesztve, ott gubbasztott a földön és gyerekes észjárással próbálta a szerencse esélyeit kiszámítani. Valjon melyik szám jön ki ezuttal? Majd örömtől ragyogott, hogy kitalálta, majd belátva, hogy mind hiu, kába remény, kétségbeesetten sirva fakadt . . . Az élet csodás örömei . . . Viszontlátja a ragyogó napot! Vagy halálos kínok várnak rá. Vajjon mit rejteget számára az apró elefántcsontkocka?

Másnap a mosolygó doge előtt alig merte

kimondani a szót, csak úgy lihegett. Végül félelemtől eltorzult ajkai azt nyögték, hogy:

— Páros — s kettőt mutatott a kocka.

Az utolsó várakozás oly rettenetes, anynyira kínos volt, hogy Giorgio öngyilkossá válik, ha módja van rá. A szíve örült fájdalommal dobogott. Kétségbeesve a falba verte fejét. Oly hangosan hörgött és sikoltott, hogy a börtönőr többször leküldött: Csönd legyen! A fogai vacogtak. Nem élni kívánt többé, hanem tudni akarta, hogy mi lesz? A kocka nem ítélheti rettenetesebb kinszenvedésekre, mint a minőket e kegyetlen várakozás után átélt. Ő mi lesz? . . . Néhányszor felsikoltott: Anyám! anyám! . . .

Egy remegő, vacogó, eszméletlen, félholt embert vittek másnap a sbirek doge elé. Törrel szurkálták meg, hogy készégre bírják.

— Páratlan! — mondta emberinek már nem mondható hangon.

A kocka megfordult: Kettő.

— Vesztettél Giorgi! Kinos ugy-e ez a várakozás; hét napig epedve lesni a sors fordulatát? . . . — mondta vigyorogva a doge. De tudnod kell mindent, Giorgio. Látod ezt? Két olmozott kockám van, az egyik csak a páros számokat, a másik csak a páratlanokat mutatja. Vagy az egyiket, vagy a másikat dobtam a serlegbe . . . Azt akartam, hogy 7 napig hiába reménykedj! . . . És most jöjj elő hóhérl! . . . Ha . . . ha . . . ha . . .!

Iskolai idény

Telefon 130.

Telefon 130.

Tisztelettel

Ujhelyi Róza

női kalap harisnya és ernyőkülönlegességi üzlete Nagyváradi, Rakóczi-ut. 11.

beálltával felhívom szives figyelmét a m. t. vevőközönségnek, **harisnya, esőernyő női és gyermek kalap különlegességi üzletre**, hol nagy választék áll a vevőközönség rendelkezésére szolid, szabott árak mellett.

eredménye csak Wekerle legközelebbi kihallgatása után fog kiderülni.

Felhivatalosan Apponyi audienciájáról ezt a kommunikációt adták ki: Apponyi Albert gróf vallás és közoktatásügyi miniszter ma reggel Bécsbe érkezett és a magyar házban szállt meg. A miniszter délelőtt 11 órakor jelent meg ötletzégénél külön kihallgatáson, hogy tárcájával összefüggő kérdésekről jelentést tegyen. (Bud. Tud.)

Apponyi a kihallgatás előtt a hercegprímással tanácskozott több egyházi ügy felől. A kihallgatás után a miniszter feleségével együtt visszautazott birtokára.

Aehrenthal és Bienertth audienciája.

A válság és vele kapcsolatban a közös költségvetés tárgyában, tegnap báró Bienertth osztrák miniszterelnököt is fogadta a király és ugyanebben a tárgyban gróf Aehrenthal közös külügyminiszter is megjelent az uralkodó előtt.

Biharmegye virilisei.

Biharvörömegye legtöbb adót fizetőinek névsora össze van állítva és közszemlére van kitéve. A névsor 300 nevet tartalmaz és a múlt évidőtől jelentékenyen különbözik. Részint ezért, mert sok új tag is van benne, részint pedig azért, mert az adók összege szerint más sorrend lépett életbe.

A megye viriliseinek névsorát — a püspökség üresedésben lévén — gróf Zichy Tivadart nyitja meg, aki 20656 korona adót fizet és bekezeszi Csuspe Tivadar 540 korona 68 fillérel:

A névsor a következő:

Gróf Zichy Tivadar, Schwartz Jakab, gróf Stubenberg József, dr. Radu Demeter, Fraknói Vilmos, Széchényi Jenő, Andrássy János, Buayitay Vince, Belopotoczky Kálmán, Bognár István, Fetser Antal, Grócz Béla, Karsch Lollion, Bundala Mihály, Spett Gyula, Gorove János, Schwarcz Lajos, Schwarcz Márton, Tóth István, Lovassy Ferenc, Szunyogh Szabolcs, báró Lip-tay Frigyes, Tóth Mihály, Schwarcz Ferenc, Schwarcz Ignác, Szilágyi Tibor, dr. Schwartz István, Bölönyi József, Grósz Zsigmond, Sternthal Arthur, gróf Bethlen Aladár, gr. Zichy Ödön, Bozsán Vilmos, Schwarcz Ferenc, Des Echerolles Kruspér Sándor, Des Echerolles Kruspér Gilbert, Bleyer Lajos, Juricskay Zoltán, id. Elek Gusztáv, Lichtstein Sámuel, Stern Károly, Lichtstein Mózes, Fisch Ignác, gr. Károlyi Imre, gróf Tisza Kálmán, Markovits Antal, Lichtstein Jenő, Bujanovits Béla, Sándor László, Grósz Andor, Komzsik Alajos, Dr. Tóth László, Balogh Mihály, Szabadhegyi Géza, dr. Gyémánt Jenő, Fényes Béla, Szunyogh Zoltán, Lichtstein Márton, Kövér Márton, Korda Andor, Schwarcz József, ifj. Elek Gusztáv, Mártonffy Gyula, Zathureczky István, Berger Armin, Erdélyi László, Bay Sándor, Telegdy József, Juricskay Dezső, dr. Fráter Imre, Réthy Kálmán, Krácsun Zsigmond, Szunyogh László, Schwarcz Sándor, Lakatos Antal, Lakatos János, Wertheimstein Alfréd, Kohn László, Beck Henrik, Plathy Miklós, Jelencsik István, dr. Beöthy László, Bernáth Zsigmond, gr. Zichy Vladimir, Nadányi Miklós, Gyémánt Mihály, Szilágyi József, dr. Szabó József, Krausz Béla, Kenyeres János, Lovass Sándor, Nadányi Károly, Lédé-
rer Manó, Schwarcz Miksa, Juricskay Vid, Schwartz Arthur, Schwartz Gyula, Weisz Jakab,

Fráter Vince, T. Nagy Gyula, Róth Gyula, Schreier Hermann, Mezey Ödön, dr. Balogh Lajos, Sternthal Farkas, Sternberg László, Száhlender Károly, Dely Imre, Weinstein Márk, Klobusitzky Béla, Szilágyi Benő, Vajna János.

(Folyt. köv.)

Élet-halálharc a pénzcserélőgépek miatt.

Vakmerő és a maga nemében páratlan eset foglalkoztatja jelenleg úgy a margitai csendőrséget, mint a királyi ügyészséget. Két ember, akik egymás megrontására törekedtek egymás följelentései alapján az igazságszolgáltatás kezébe jutott.

A két bűnös közül az egyik a biharmegyei közkórházban élet és halál között lebeg míg a másik az ügyészségi fogházban várja az igazságszolgáltatás ítéletét.

Az eset részletei a következők:

A margitai járás egyik községében Monospetriben, mint földműves kereste kenyerét Lobonc István. Keresete nagyon gyenge volt úgy, hogy abból csak nehezen tudott megélni. Loboncnak tudomására jutott, hogy Zvolonszky Vilmos nagykarolyi lakos pénzcserélő gépeket szállít. Lobonc levelet írt Zvolonszkynek és megalkudott vele, hogy 500 koronáért szállít neki egy pénzcserélő gépet.

A megállapodások szerint csütörtök délelőtt Zvolonszkynek a gépet Lobonc kezébe átadni. Hogy pedig Monospetriben semmiféle feltűnést ne keltsen a dolog, abban állapodtak meg, hogy Lobonc a margitai határig megy Zvolonszki elé, ahol a pénz ellenében megkapja a gépet.

Lobonc a találkozás napjára borzalmas tervet eszelt ki. Elhatározta, hogy a pénzcserélőgépet minden pénz nélkül fogja megszerezni, amit úgy gondolt keresztülvinni, hogy Zvolonszkit megöli. Hatalmas járomszeggel és kötéllel felfegyverkezve indult el Lobonc a találkozás színhelyére. Délután 2 órakor találkozott Lobonc Zvolonszkyval.

— Nos elhozta a gépet?

— Itt van, de hol a pénz?

— Az övömben van, csak menjünk innen az utról, mert itt sokan járnak.

Zvolonszki gyanútlanul engedelmességet Loboncnak, aki mikor már jól letértek az utról, egy lépéssel hátramaradt s a következő pillanatban hatalmas ütést mért a járomszeggel Zvolonszki fejére. Zvolonszki hatalmas termetű ember és nem rémült el az ütéstől s nyomban hátrafordult. Lobonc ekkor a magával hozott kötélből hurkot csinált s azt Zvolonszki nyakába dobta és ennek segítségével a földre rántotta.

A két ember között elkeseredett tusa fejlődött ki. Zvolonszki kinos helyzetében revolvert vett elő és a feje hajló Loboncra mellébe lökt. Lobonc a lövéstől nem esett össze és a vasszeggel tovább ütlegelte Zvolonszkit, aki az ütések következtében végre is eszméletét veszítette. Lobonc melléből patakzott a vér és súlyos sebe dacára is nem élete megmentésén fáradozott, hanem az eszméletlenül fekvő Zvolonszkit kirabolta. Elvette tőle a pénzcserélő gépet, valamint a revolvért és a rabolt tárgyakkal hazament.

Zvolonszki időközben magához tért és egyenesen a margitai csendőrségre ment és előadta a vele történeteket, mire a csendőrség letartóztatta. A feljelentés alapján a csendőrök Monospetribe mentek, ahol Loboncot eszméletlen állapotban találták. A csendőrség nyomában intézkedett, hogy a súlyosan sérült embert a biharmegyei közkórházba szállítsák, Zvolonszkit pedig átadták az ügyészségnek.

A kórházi orvosok véleménye szerint Lobonc sebe életveszélyes s felépüléséhez nincs

remény. Ennek dacára is felügyelet alá van véve, mert az esetben, ha felgyógyulna, az eljárást folyamatba tennék ellene.

Meglopott nagykereskedő.

Letartóztatott könyvelő.

Szenzációs bűnügy foglalkoztatja napok óta a nagyváradai rendőrséget. Kugler Antal vaske-reskedő ugyanis szerdán a Kossuth-utcai lakásán levő Wertheim-szekrényből kivette a biharmegyei takarékpénztárban elhelyezett pénzről szóló betétkönyvét, hogy azokból pénzt vegyen ki s ekkor a legnagyobb meglepetésére azt látta, hogy az egyik könyvből 2100, a másikkól pedig 1000 korona van kivéve szeptember 13-iki kelettel.

Kugler mihelyt észrevette a hiányt, azonnal elment a Biharmegyei Takarékpénztárba, ahol Lukács főosztályvezetőtől azon felvilágosítást nyerte, hogy emlékezete szerint egy szőke, sugár termetű fiatal ember vette fel a pénzt, akiről bővebb felvilágosítást adni nem tud, lévén akkor nagyvásár és nagy forgalom, azonban ha meglátná az illetőt, felismerné.

A takarékpénztárból Kugler Albert a rendőrségre ment s ott megtette feljelentését. A rendőrség azóta a kihallgatások egész sorát fogantatosította, azonban terhelő adatokat találni nem tudván, a tettes kilétét eddig megállapítani nem tudta, noha teljesen valószínű, hogy csak ismerős egyén követhette el a bűncselekményt, mert a takarékpénztári könyveket a pénzkivétel után visszatette a helyére s a Wertheim-szekrényt csak az íróasztal fiókban levő másodkulccsal nyithatta ki, amelyet használat után rendes helyére visszatett.

A tettes dolgát megkönnyítette az a körülmény, hogy károsult íróasztalát szórakozottságában nyitva felejtette. A rendőrség munkáját nagyban nehezítette azon körülmény, hogy tettes egyáltalán semmiféle nyomot nem hagyott maga után s hogy a takarékpénztári tisztviselő egyáltalán nem tud felvilágosítást nyújtani a pénzkivevő egyén személyére vonatkozólag.

A rendőrség tegnap egész nap nyomozott a tettesek kézre kerítése iránt. Végre tegnap délután, amikor már a nyomozat szálait teljesen kimerítették, a bűnjelek és a körülmények azt igazolták, hogy a lopást a cég egyik alkalmazottja Rosenberg Miksa és ennek sógora Jakab Sándor követték el.

A rendőrség Rosenberget, aki a cégnél mint könyvelő volt alkalmazva, letartóztatta. Rosenberg elismerte, hogy a betéti könyvet szerdán este ő lopta ki főnöke szekrényéből. A lopást tervszerűleg hajtotta végre. A lopás után ugyanis az utcán sógora Jakab Sándor már várakozott rá s ő ennek adta át a könyvet. Jakab aztán felment a bankba és kivette a pénzt.

A rendőrség a vallomás alapján tegnap este letartóztatta Jakabot is, aki szintén beismerésben van. A két tolvaj a 2100 koronás lopást elismeri, azonban az 1000 koronást nem akarják elismerni. A rendőrség tovább folytatja a nyomozást, bárha nagyon valószínű, hogy az 1000 koronát is Jakabék lopták el, mégis nincs kizárva, hogy azt más valaki vette ki. A nyomozás ily irányban is tovább folyik.

Szíves pártfogást kérünk

Értesítés.

Van szerencsénk értesíteni szíves pártfogóinkat, hogy szeptember hó elsejétől angol uri szabó üzletünket Szent János-utca 1. sz. a. megnyitjuk

Kiss és Tarsa angol uriszabók Nagyváradon.

UJDONSÁGOK.

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjen.

* **Személyi hír.** Boromissza Tibor szatmári megyés püspök, aki egy hétig üdült a Félix-fürdőben, tegnap visszautazott székhelyére.

* **Bánffy Dezső báró Nagyváradon.** Bánffy Dezső báró, aki tegnap Kolozsvárot elhagyta, Nagyváradon utazott keresztül. Bánffy Nagyváradon kiszállt és az állomásfőnökkel beszélgetett. Tudomást szerzett Bánffy ittéléről egy újságíró is, aki nyomban meg akarta interjúolni őt. Bánffy azonban sehogysem akart az újságíró kérdéseire felelni s ezek alól a következő szavakkal mentette ki magát.

— Nem politizálunk. Nem akarok lekésni, mert sohse jó, ha lekésik az ember.

* **Ujabb rend a trafikosok között.** A pénzügyminiszter most szigorú rendeletet bocsátott ki minden pénzügyigazgatóságokhoz. A rendeletben a miniszter első sorban értesíti az igazgatóságokat, hogy a jövőben a dohányokkal ügött visszaételek elkerülése végett a dohányok jelzései a dobozok belsejében lesznek. Ily módon a kis trafikosok meg lesznek mentve a nagy trafikosok kellemetlenkedéseitől. Legfontosabb a rendeletben az, hogy annak alapján a jövőben vidékiek újabb kis trafikosi engedélyt kiadni nem szabad, csakis az esetben, ha azt valami rendkívüli körülmény teszi szükségessé.

* **Új tanító a tanítóképző gyakorlati iskolájában.** Fetszer Antal püspöki vikarius Vadász Zoltán, a braillai magyar iskola tanítóját a nagyváradi tanítóképződe gyakorlati iskolájához tanítónak nevezte ki. Az új tanító letette az esküt és megkezdte működését.

* **Házasság.** Dr. Nagy Mihály, a nagyváradi fiatalok egyik közkezdelt tagja, hírlapíró, a Nagyváradi Napló segédszerkesztője és ügyvédjelölt e hó 27-én veszi magának házastársul Leimdörfer Mariskát, Leimdörfer Lipót pusztakaszepi birtokos kedves és szép leányát.

* **A török parlament küldöttsége Budapesten.** Mint a Budapesti Tudósító értesül, a török képviselők több csoportja novemberben látogat el ismét a nyugati államok fővárosaiba. Egy török küldöttség ez alkalommal meglátogatja Budapestet is, küldöttség megy azonkívül Bécsbe, Párisba és Szentpétervárra.

* **A vársánc szennyvize.** A múlt évben többször hangzottunk, hogy a vársánc valóságos tífuszlészek, mert a szomszédos házak udvaraiból minden szennyvizet a vársáncba bocsátanak. E miatt a katonai parancsnokság is panaszt tett a városi tanácsnál, mely elrendelte, hogy a háztulajdonosok szennyvizeket a városi udvaraikba bocsátják. A városi tanács intézkedését Löwenstein Zsigmond megfeleltette s így az ügy a belügyminiszterhez került. A belügyminiszterrel tegnap jött le erre nézve intézkedés, melyben a miniszter kérdést intéz a városhoz, hogy mikor lesz meg a vár körüli csatorná-

zás, mert ha későn történik, úgy a tanács intézkedését kell jóváhagyni. Így legalább az időnyről az ügy ismét ki lett tolvá megint a jövő nyárra, akkor majd ha a tífusz megint fenyegeti a lakosságot, megint elő fog kerülni az ügy.

* **A Pece szabályozása.** A Pece szabályozására vonatkozó tervezetet a belügyminiszter nem hagyta jóvá, mert a csatornázási munkálatoknál 46000 korona többlet kiadás merül fel. A miniszter ezért felhívta a várost, hogy mutassa be azokat a számadási adatokat, melyekből a többlet kiadás hova fordítása kitűnik. A városi mérnöki hivatal most terjesztette be erre vonatkozó jelentését, melyből kitűnik, hogy a csatornázási munkálatoknál 161.000 koronát használtak fel a rendes csatornák építésénél.

* **Szilveszter emlékünnap Rómában.** Megemlékeztünk már arról az öröndetes tényről, hogy *Fraknoi* Vilmos c. püspök szentjóbói apát, nagyváradi kanonok méltó emléket állított Rómában a Lateránban II. Szilveszter pápának, ki a szent koronát küldötte első királyunknak s azt apostoli küldetésére rendkívüli kiváltságok díszével és erejével ruházta fel. Az emlékünnap október 16-án lesz megtartva. Ez alkalomra a püspöki kar országos nemzeti zárandoklatot rendez, amelyben részt fog venni Szt. István utódjának, apostoli királyunknak képviselője és a magyar parlament is képviselteti magát. A váradi káptalan is elküldi képviselőjét: a Szilveszter emléket állító illusztris tagján *Fraknoi* püspökön kívül ott lesz dr. *Karácsonyi* János prépost kanonok, Szilveszter korabeli történetünknek legalaposabb ismerője. A zárandoklat október 11-én indul Budapestről. Utba ejtik Velencét, Firencet, több napot töltenek Rómában s Népoly, Capri és a Vezuvra is kirándulnak. A résztvételi árak (teljes ellátást beleértve) a következők:

A) A fiúme-velence-ánczoni utirányon: Az I. osztályban 270 koronát; a II. osztályon 220 koronát; a III. osztályon 150 koronát.

B) A szárazföldön menők: Az I. osztályon 320 korona; a II. osztályon 260 korona. Erre a vonatra III. oszt. utasok nem vehetők fel. Megjegyzendő, hogy a szárazföldön utazók számára az ellátás Rómában október 20-án este véget ér.

C) A nápolyi utra. A nápolyi utban, mint már említettük, a szállást és ellátást, úgy mint Rómában a rendezőség adja a befizetett díjak ellenében; ellenben természetesen a róma-nápolyi vasut, a Capri hajó, a pompeii kirándulás, a Vezuv megtekintésének kocsisíkló és vezetői költségeit külön kell fizetni. Ennek összes díja I. oszt. 70 kor., II. oszt. 55 kor. Aki azonban nem akar a Vezuvra fölmenni, az 20 koronát vissza kap.

A szállók biztosítása végett okvetlenül jókor kell jelentkezni.

Az előzetes jelentkezést 20 korona bevétele mellett szeptember 25-ig kérjük. Erre szükségünk van az összes lakások megrendelése végett.

A teljes összeget október 5-ig kell bevételezni; ennek bevétele után kézhez kapják a jelentkezők az igazolványukat és jelvényüket, hogy a budapesti keleti pályaudvaron már ezzel jelenhessenek meg s a társaság minden zavar nélkül összeállhasson.

A jelentkezés az Orsz. Kath. Szövetséghez (Budapest, IV. Ferenciek tere 7.) küldendő. Csak azok tekinthetők végleg a zárandoktársaság tagjának, akik október 5-ig részvételi díjajukat bevételezték.

* **Csendőrségi tisztikar látogatása a városházán.** A csendőrtisztikar a napokban látogatást tett a városházán, megtekintette

a városház helyiségeit. Tegnap délelőtt a városi tisztikar visszaadta a csendőrtisztikar látogatását s testületileg kivonult a csendőrképző iskolába. A tanács tagjai megtekintették az iskola összes helyiségeit, felszereléseit és elragadtatással nyilatkoztak az ott észlelt példás rend és tisztaságról. A tisztikar kitüntető előzékenységgel fogadta a városi tanács látogatását s teljes megalázkodással nyilatkoztak úgy a csendőriskolában nyert elhelyezésről, mint magáról a városról és annak társadalmáról.

* **A villamos felügyelő bizottság ülése.** A villamos felügyelő bizottság tegnap délután ülést tartott. Az ülésen a számadási ügyeket tárgyalták. Az ülés zárt volt.

* **Gyújtogató villám** Tegnap délután valóságos ítélet idő volt Bucsán és vidékén. Délután 3 órakor sűrű fekete felhők borították az eget, melyek óriási szélvihar szárnyain tornyosultak össze Bucsá felett. Három órakor erős villámvilág és szakadatlan dörgés között vette kezdetét a vihar. Majd felhőszakadással eső volt, mely egy óráig tartott. A rettenetes idő alatt a villám több helyre lecapott a határban. Egy helyen Fischer József gazdálkodó udvarán az istállóba csapott le a villám és azt felgyújtotta. — Az istálló tökéletesen elhamvadt.

* **Adakozás a Mensára.** A f. 1909—1910. évfolyam életbeléptette Mensei Akadémia javára adakoztak: *Dr. Várady Zsigmond* ügyvéd ur (mint az akadémia egykori tanítványa) 50 koronát; a jogtanári kar idejéhezjárulásként 100 koronát, *nyugv. az aradi Kossuth szoborra szánt koszorúmegváltásként* 30 koronát, mely adományokért ezennel köszönetet nyilvánítja az igazgatóság. Kelt Nagyváradon, 1909. szept. 17.

* **A Bmke alapszabályai.** A Bihar-megyei Magyar Közművelődési Egyesület alapszabályait a belügyminiszter jóváhagyta. Az egyesület vezetőség legközelebb sokszorosítani fogja az alapszabályokat és azokból egy-egy példányt minden tagjának megküld.

* **Halálozás.** Mint részvétellel értesülünk Eszényi Albertné, szül. Jankuly Mária életének 62. évében tegnap éjjel fél 2 órakor meghalt. Az elhunyt temetése ma délután 3 órakor lesz a várad olasz temetőben.

* **A tüdővészések szanatóriumát parkirozzák.** A kellemes tevésség nagyváradi hegyi szanatórium jövőre még szebb és egészségesebb levegőjű lesz. A két és félholdnyi területet ugyanis a püspökség parkirozástani fogja Barényi főkertész tervei alapján. A területet csupa fenyő és hárserdő fogja borítani, mely a szegény tüdőbetegeknek állandóan tiszta levegőt fog nyújtani. A parkirozási munkálatokat már megkezdtek.

* **Bétkocsi díjak a lóversenyen.** A lóverseny alkalmából a rendőrség közli, a bétkocsi tarifát a következőkben: egyfogatu bétkocsi a versenytérre vagy vissza 1 kor. 60 f., kétfogatu bétkocsi a versenytérre vagy vissza 2 kor. 40 f. Ha a bétkocsit várakozással veszik igénybe, a várakozási idő a rendes tarifa szerint félóránként, illetve óránként külön is felszámítandó.

* **Nevelő keresztetik.** Előkelő kresztény családhoz felső iskolás gyermekek mellé nevelő keresztetik, különösen olyan, aki a francia nyelvben jártas. Bővebb értesítés nyerve Sal Ferenc-utcán, a káptalan uradalmi hivatalában.

TÁVIRATOK.

Numerus clausus a zsidókra a főiskolákon.

Pétevár, szept. 17. A kormány rendeletet tett közzé zsidó tanulóknak az orosz főiskolákban való fölvételéről. E szerint a fővárosokban a tanulók öt százaléka, a vidéki városokban tíz százaléka és azokon a vidékeken, ahol a zsidóknak is szabad telepedniük, a tanulók tizenöt százaléka vehető föl; ipariskolákban korlátlan számban jelentkezhetnek zsidó tanulók. Az egyetemeken a fölveendő zsidó tanulók számát nem az összes tanulók, hanem az újonnan jelentkezők százalékarányában állapítják meg.

A Zeppelin III. utja

M-Frankfurt, szeptember 17. A Zeppelin III. léghajó tegnap este speciálisan katonai célokra szolgáló utat tett a mergentheimi gyakorlatokhoz. A gondolatban helyet foglaltak a szolgálati légénységen kívül az öregebb gróf Zeppelin, továbbá Eichhorn gyalogsági tábornok, a 8. hadtest parancsnoka és Ilse ezredes. A felszállásnál a késő esti óra miatt és mivel a felszállás időpontját nem tették közzé pontosan, csak kevesen voltak jelen. A léghajó keleti irányban repült fova és csakhamar eltűnt az éjhomályban.

Szociálisták a Kossuth szobornál.

Arad, szept. 17. Az aradi szociálista párt engedélyt kért a főkapitányságtól, hogy vasárnap délelőtt népgyűlést tarthasson a Kossuth-szobor előtt. A főkapitány azon indoklással, hogy akkor az idegenek ezrével tekintik meg a szobrot, a népgyűlést más, a szobortól nem távol eső helyen engedélyezte.

Megégett urinó.

Nagybánya, szept. 17. Özv. Makray Karolyne az itteni társadalom egyik közkedvelt matrónya tegnap sósorszeszszel masszírozta magát. Majd sósorszeszbe mártott kendőt kötött a mellére s felöltözködött. Makrayné a pincébe ment le s egy gyertyát vitt magával, a gyertyát oly közel tartotta ruhájához, hogy a sósorszeszbe áztatott ruha lángot fogott és meggyuladt. A nagy sikoltozásra előfutottak a házbéliek, azonban ekkorra már Makrayné igen súlyos égési sebeket szenvedett.

Harc az északi sarkért.

St.-Johns, szept. 17. Peary a »Reufer« ügynökség tudósítójával Battle-Halbourban beszélgetést folytatott, amelyben sajnálatának adott kifejezést, hogy Bartlettet nem vitte magával az északi sarkra. Nem volt azonban semmiféle oka, hogy a már előzőleg megállapított programot megváltoztassa, mely abból állt, hogy Bartlett visszatérjen, amíg a 88. szélességi fokot elérte. Ő tudniillik azt gondolta, hogy társai bizonyosságai és feljegyzései bebizonyítják, hogy a 83

szélességi fokon túl ment és hogy fekete szolgálja és egy eszkimo bizonyítása elegendő lesznek s megerősítik, hogy az északi sarkot elérte. Peary kijelentette továbbá, hogy Cooknak nincsenek bizonyítékai arra, hogy valamelyik pontot a parton túl elérte volna és megemlítette, hogy midőn augusztusban a Roosevelt gőzössel délre visszatért, egy tanu azt mondta neki, hogy Cooktól Ethaban áprilisban megtudta, hogy az északi sarkon volt és hogy Cooknak két eszkimója Ethaban van. Peary ezektől magyarázatokat és nyers feljegyzéseket kapott, melyekből kiviláglik, hogy Cook és a két eszkimo csak két napi utat tettek a poláris legen és aztán visszatértek. Peary aenak megállapításával fejezte be beszédét, hogy utolsó utazásánál ugyanolyan módon haladt előre, mint a korábbi utazásainál, amelyeket sohasem vonak kétségbe. Cooknak azon állítását, hogy a Mac Kinley-hegyet megmászta volna, szintén kétségbevitte.

Immeretlen öngyilkos

Visegrád, szept. 17. Tegnap Visegrád határában egy padon állított szívvvel egy 34 éves intelligens ruházatu embert találtak. A meghalt ember kezében revolver volt. A rendőrség megindította a nyomozást, azonban az öngyilkos kilétét még nem tudta megállapítani. Az öngyilkos egy levelet hagyott hátra, ezt azonban nem tudják elolvasni, mert ilkos írással van írva.

EGYESÜLETEK.

(**Az állatvédők gyűlése.** A nagyvárad állatvédő egyesület mai napon a várasház tanács termében d. u. 5 órakor tartja közgyűlést; ezt megelőzőleg 4 órakor választmányi gyűlés lesz.)

(**A protestáns jótékonyegylet gyűlése.** A nagyvárad protestáns jótékony egyesület 4. évi szeptember hó 19-ik napján délelőtt 11 órakor a ref. tanítónőképző helyiségében közgyűlést tart, melyet egy félórával előbb választmányi ülés előz meg, amelyekre címet tisztelettel meghívja az elnökség. Nagyvárad, 1909. szeptember hó 14. Tárgy: Mult évi számadás. Folyó ügyek.)

IPARÜGYEK.

Tanfolyam köfaragók részére.

A nagyméltóságú kereskedelmiügyi miniszter ur intézkedéséből a budapesti m. kir. állami felső építő ipariskolában a köfaragók részére továbbképző esti tanfolyamok rendezetnek, amelyeket a legmelegebben ajánlunk az érdekeltek figyelmébe.

A tanfolyam célja: köfaragó segédeknek és mestereknek alkalmat adni arra, hogy a műhelyekben tanultakon kívül még azokat az ismereteket is elsajátíthassák, amelyekre a jól képzett köfaragó iparosnak szüksége van. A tanfolyam két öthónapos félévre terjed s évenként november hó 1-től március hó végéig tart, a tanítás hetenként 5 napon este 6 órá-tól 8-ig történik.

A tanítás tárgyai: a) általános érdekű tárgyak: számtan, mértan, szerkesztő és ábrázoló mértan; b) szaktantárgyak: építési encyklopédia

és építési rajz, alaktan, és alaktani rajz, betűírás, anyagtan, kémetszésttan, s az arra vonatkozó rajz, költségvetés és könyvitelán.

A tanfolyam befejeztével a tanulók a tanfolyam elvégzését tanúsító bizonyítványt kapnak.

Telvéteeli feltételek: A tanfolyamra felvétetnek köfaragó segédek és mesterek, a kik az írás és számolás elemeiben jártasok.

A belépni szándékozókknak erkölcsi bizonyítványt és munkakönyvet, vagy a munkaadó bizonyítványát kell bemutatniok.

A beírás évenként október 20-tól október 29-ig tart.

Vidékiek postán is jelentkezhetnek a bizonyítványok beküldése mellett.

Díjak félévenként: 1 kor. beiratási díj, 10 kor. tandíj.

Nagyvárad, 1909. szept. 17.

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara.

Huzella Gyula
kir. keresk. tan., elnök.

Dr. Sarkadi Lajos
titkár.

SPORT.

A mai lóverseny.

A ma délután 2 órakor kezdődő lóversenyen a következő lovak futnak:

I. **Eladó handicap.** 1. Liptay B.: Magas. Kék és vörös kockás, kék-vörös sapka. 2. Bartos E.: Lotbian. Ezüst, kék szegély és sapka. 3. Gr. Schönborn: Portorico. Sárga, vörös öv, sárga sapka. 4. Gr. Vay A. fhdgy.: Grand Seigneur. Sárga és kék csikos, vörös sapka. 5. Fér J.: Igazság. Világoskék, vörös ujjak, szürke sapka. 6. Gr. Vay A. fhdgy.: Dunois. Sárga és kék csikos, vörös sapka. 7. Kessler R.: Nadzieja. Barna, vörös karzalag és sapka. 8. Molnár L. fhdgy.: Mignonne. Acélkék, világoskék sapka.

II. **Zerge akadályverseny.** Br.: Baich I.: Mirevaló. Szalmasárga, világoskék gombok és sapka, arany bojtjal. 2. Boszörményi A. fhdgy.: Bacs-vszky. Egyenruha, fehér-kék szalag. 3. Br. Kemény E. fhdgy.: Orania. Kék, sárga ujjak, kék sapka, arany bojtjal. 4. Kintzig J.: Ártatlan. Szürke, vörös ujjak és sapka. 5. Klobusiczky G.: Bájos. Kék, sárga gyűrűk, fekete sapka. 6. Liptay B.: Babér. Kék és vörös kockás, kék-vörös sapka. 7. Mr. Louis: Back. Világoskék, sárga csillagok, világoskék sapka. 8. Gr. Merveldt M.: Findling. Vörös, fekete ujjak, sárga sapka. 9. Seprősi ménes: Remény II. Lila, fehér pettyek, lila sapka. 10. Wodianer B. fhdgy.: Grasteufel. Sötétkék, vörös sapka.

III. **Ürögi akadályverseny.** 1. Br. Baich I.: Hejke. Szalmasárga, világoskék gombok és sapka, arany bojtjal. 2. Br. Baich P. fhdgy.: Meglehet. Sárga, vörös szegély, sárga sapka. 3. Bartos E.: Tiny, Tim. és 4. Sirius, valamint 5. Tamagno. Ezüst, kék szegély és sapka. 6. Bregant K. fhdgy.: Vnibus unitis. Világoszöld, fehér sapka. 7. Gróf Forgách I.: Palotás II. és 8. Ifjasszony. Világoskék, rózsaszín szalag, ujjak és sapka. 9. Kintzig J.: Ártatlan. Szürke, vörös ujjak és sapka. 10. Liptay B.: Magas. Kék és vörös kockás, kék-vörös sapka. 11. Mr. Louis: Gladiator. Világoskék, sárga csillagok, világoskék sapka. 12. Gr. Merveldt M.: Tancred. és 13. Dalila. Vörös, fekete ujjak, sárga sapka. 14. Molnár L. fhdgy.: Solykoff és 15. Mignonne. Acélkék, világoskék sapka. 16. Báró Neimans R.: Westminster és 17. Pilis. Fehér, kék ujjak, vörös szalag és sapka. 18. Gr. Schönborn F.: Honeybell. Fehér arany zsinór. 19. Seprősi ménes, Remény II. Lila, fehér pettyek, lila sapka. 20. Gr. Taruowski Zd.: Klown. Világoskék, sárga ujjak, világoskék sapka. 21. Wodianer B. fhdgy.: Mérgecs. Sötétkék, vörös sapka. 22. Wondrák K. fhdgy.: Pirók II. Barna, sárga ujjak, fehér sapka. 23. Zsivanovits E. fhdgy.: Nevermore. Sárga, vörös öv és sapka.

IV. **Hölgyek díja.** 1. Br. Baich P.: Livia és Bojtár. Sárga, vörös szegély, sárga sapka.

3. Bartos E.: Tiny, Tim és Tamagno. Ezüst, kék szegély és sapka. 5. Gr. Esterházy A.: Daniló és 6. Aggharcos. Rózsaszín fekete szalag és sapka. 7. Fanta G. száz.: Mókus. Egyenruha, vörös szalag. 8. Br. Schwaben Durneiss Gy.: Me-gyer és 9. Morbihan. Sötétkék, vörös gyűrűk és sapka. 10. Szunyogh A. fhdgy.: Miss Hilla. Szalmasárga, világoskék sapka.

V. Szőlői gátverseny. 1. Ifj. gr. Bethlen K.: Irma. Világoskék, világoskék és fehér csikos ujjak. 2. Bregant K. fhdgy.: Jordán. Világoszöld, fehér sapka. 3. Klobusiczky G.: Bájós. Kék, sárga gyűrűk, fekete sapka. 4. Pallay L.: Villám. Kék, sárga ujjak, fehér sapka. 5. Gr. Tisza I. Dóra IV. Sötétkék, vörös sapka.

VI. Eladó gátverseny. 1. Br. Baich I. Rendetlen II. Szalmasárga, világoskék gombok és sapka, aranybojttal. 2. Bartos E. Tiny Tim és 3. Tamagno. Ezüst, kék szegély és sapka. 5. Liptay B. Dictator. Kék és vörös kockás, kék-vörös sapka. 6. Louis. Gladiator. Világoskék, sárga csillagok, világoskék sapka. 7. Lukács E. fhdgy.: Hester. Vörös, kék öv vörös pettyekkel, kék sapka. 8. Gr. Merveldt M. örn.: Didon. Vörös, fekete ujjak, sárga sapka. 9. Molnár L. fhdgy.: Soltykoff, Acélkék, világoskék sapka. 10. Br. Neimans R. Pilis. és 11. Landeskind. Fehér, kék ujjak, vörös szalag és sapka. 12. Gr. Orsich P. száz.: Colette. Fehér, kék gyűrűk, fehér sapka. 13. Gr. Schönborn I. Portorico. Sárga, vörös öv, sárga sapka. 14. Seprősi ménes. Evildeon. Lila, fehér pettyek, lila sapka. 15. Gr. Vay A. fhdgy.: Durois. Sárga és kék csikos, vörös sapka. 16. Zsivanovits E. fhdgy.: Marasquin. Sárga, vörös öv és sapka.

VII. Écnéki díj. 1. Baich I.: Mindenem II. Szalmasárga, világoskék gombok és sapka, arany bojttal. 2. Bartos E.: Orgazda. Ezüst, kék szegély és sapka. 3. Herthy I. örn.: Alvajó. Kék, vörös ujjak, kék vörös sapka. 4. Issekutz Gy.: Pihrga. Fehér, világoskék szalag, viola sapka. 5. Lukács E. fhdgy.: Szerény. Vörös, kék öv vörös pettyekkel, kék sapka. 6. Gr. Merveldt M.: Dalila. Vörös, fekete ujjak, sárga sapka. 7. Br. Neimans R.: Décey és 8. Pilis. Fehér, kék ujjak, vörös szalag és sapka. 9. Gr. Orsich P.: Orveto. Fehér, kék gyűrűk, fehér sapka. 10. Seprősi ménes: Bagola. Lila, fehér pettyek, lila sapka.

Igazságszolgáltatás.

§ **Elítelt váltóhamisító.** Juhász István szalacsi lakos váltót hamisított György József, Nagy József, Albert József és Rácz József névre. A hamisított váltókra rendszeresen küldte a törlesztéseket egy ideig, később ezt is elmulasztotta. Így aztán kiderült a hamisítás s a törvényszék elé került az ügy. A Milye Gyula elnöklése alatt megtartott tegnapi tárgyaláson a vádlott beismerte tettét s így a kir. törvényszék 9 havi fogságra ítélte. Ügyész Thury Endre volt.

KÖZGAZDASÁG.

Országos borászati kongresszus Versecen

Versec város közönsége Kossuth Ferenc kereskedelemügyi és Darányi Ignác földművelésügyi miniszter védnöksége és az összes vármegyei gazdasági egyesületek közreműködése mellett folyó évi november hónap 21. és 22. napjain borvásárral és borkiállításal egybekötött országos borászati kongresszust rendez Versecen a községi iskola rajztermében. A kongresszuson, melynek célja a szőlészeti és borászati szakkérdések közös megvitatása,

egyöntetű eljárás a magyar borok értékesítése akadályainak elhárítása céljából, egyesült és céltudatos, egyetértő és okszerű fáradozás a magyar borok és a magyar borkereskedelem régi jó hírnevének visszaszerzése érdekében, résztvehet bárki, ki a szőlőművelés és borkereskedelem iránt érdeklődik s részvételi szándékát a 10 korona részvételi díj beküldése mellett a kongresszus végrehajtó bizottságának bejelenti. Ezen bejelentések most már csak kivételesen fogadhatók el. A kongresszuson több szakelőadás fog elhangzani. Előadást tart dr. Drucker Jenő a magyar szőlősgazdák országos egyesületének igazgatója a borkivitel és borkiállításokról. Dr. Istvánffy Gyula tudományegyetemi tanár, az ampelológiai intézet igazgatója a peronosporáról, mint bagjó pusztítóról értekezik, míg Jablonovszky József kir. tanácsos, a rovertani állomás igazgatója a szőlőmolyok ellen való védekezés módjait fogja ismertetni. Dr. Szilágyi Gyula műegyetemi magántanár, hites vegyész »A természetes borok megítélése vegyi összetételük alapján« címen fog beszélni, utána pedig dr. Sővári Schneider Sándor a borkak a vámkülföldön való értékesítéséről szól. A borkiállítás adó leszállítása, illetőleg törlése érdekében dr. Samayer Károly ügyvéd, szőlőbirtokos emel szót. Dr. Szende Pál az O. M. K. E. főtitkára a bortörvény revíziójáról. Waldherr József tanár a szőlők rekonstrukciójáról a délvideken címen tart előadást. A kongresszussal kapcsolatban rendezett borkiállításban csak Versec és vidékének borkiállításai lesz kiállítva és csak ezen borok áru-szállítását a borkiállítás. A kongresszus végrehajtó bizottsága gondoskodott róla, hogy az érdeklődők a Máv. vonalain Versecre és vissza kedvezményes áron utazhassanak.

Budapesti főzsdetudósítások.

A gabonatözsde határidői.

Budapest, szeptember 17.

— Délután 4 órakor. —

Buza május 1909. 50 kilogrammonként	14.35
Buza októberre	13.97
Buza ápr.	11.80
Rozs okt.	10.29
Zab májusra	—
Zab októberre	7.78
Tengeri máj. 1909.	7.86
Tengeri jul.	8.05
Tengeri májusra 1910.	7.24

Értékdözsde.

— Délután 4 órakor. —

Osztrák hitelbank részvény	634.—
Osztrák magyar államvasuti részvény	736.75
Leszámitoló bank	482.—
Rimamurányi	572.—
Osztrák-m. államvasuti részv.	697.50
Közuti vasut	552.—
Városi villamos vasut	269.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értékdözsde 1909. szept. 17.	
Magyar arany járadék 4 száz.	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	93.25
Magyar koronajáradék	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	240.—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	95.50
Osztrák járadék papírban	136.—
Osztrák járadék ezüstben	145.—

Osztrák járadék aranyban	—	97.25
Osztrák korona járadék	—	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek	—	118.50
Osztrák magyar bankrészvény	—	197.50
Magyar hitelbank-részvény	—	150.25
Osztrák hitelbank-részvény	—	730.—
Magyar hitelrészvény	—	748.—
London vista	—	681.50
Páris vista	—	689.50
20 frankos (Napoleonder)	—	19.02
Német birodalmi márka	—	117.56
20 márkás arany	—	23.51
Magyar nyereségy sorsjegy kölcsön		93.95
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölcsön		90.40



REGÉNYCSARNOK.



HUSSON ORVOS.

REGÉNY

Írta: Charles Masset.

Fordította: Sz. I.

(Folytatás.)

34

Sainte-Marie habozva és zavartan, szótlanul tekintett a leányra; nyugtalan szemekkel méregetni látszott a szűk helyet a pamlag karfája és Fontenille kisasszony subogó ruhája közt; elpirult és mozdulatlanul állott helyen.

— Az ostoba! gondolá a málnabokor mögé lapult Lőrinc, kit szerfelett mulattatott a bizalmas komédia kifejlése, — a vadember! Biz Isten nem érti meg!

Fontenille kisasszony folytatta ruhája redőinek összevonását és az ifjura oly pillantást vetett, mondani akarná:

— Nos hát! Meggondolta már!

Sainte-Marie érezte, hogy hosszabb habozással nevetségessé teszi magát, széket keresett tehát és tiszteletteljesen leült két lépésnyire a fiatal leánytól.

— A m dvel! — dörmögé Lőrinc vállat vonva.

Fontenille kisasszony talán ugyanezt gondolta; de beérte ajkainak gunyos összevonásával; legyezőjét hirtelen betéve így szólt:

— Először is azt kérdezem, miért jár feketében, mint a tanárok vagy tanácsosok?

Az ifju futólagos pillantást vetett fekete, rancos öltözetére.

— Szokásból... hebegé. Minő hátrányt lát ön ebben?

— A fekete ruha öregíti; fiatalos, derült színű öltözetek közt úgy elűt az ön ruhája, mint az énekkarban a hamis hang. Ezt maga is érzi, anélkül, hogy elmékednék fölöt e. Innen ered feszélyezettsége és a szőgletesség, mely mozdulatait jellemzi.

— Önnek kétségtelenül igaza van, mondá; de egyéb gyengeségeim mellett megvan az is, hogy nem tudom megválogatni a színeket s ha ezt megpróbálnám, tán oly tarkabarkaságban állapodnám meg, mely nevetségesebb lenne a fekete iránti előszeretetemnél.

Fontenille kisasszony kacagott.

— Tanulni kell, — válaszolá. És mintegy példával erősítve az oktatást, levette a válltűzőjére tűzött rózsát s egy pillanatra karjához tartotta, mely atlaszszertű tehérségével még inkább kidomborodott.

Sainte-Marie lesütötte szemét; mogorvasága ismét erőt vett rajta. Egyre feszélyezettebbnek érezte magát. Amely mérvben telt az idő, jóakarata, amellyel a fiatal leányt meghallgatni készült, tünni látszott s ideges nyugtalanságnak adott helyet. Mig ellenben az alkonyat árnyai a leányt csak nagyobb bátorságra és a guny fokozására tüzeltek.

(Folyt. köv.)

Dr. VUOSKICS GYULA.

Hivatalos hirdetés.

A városi közterületek csatornázásáról és magán területeken összegyűlt csapadék és szennyvizek levezetéséről szóló 384—12412—1908. kgy. sz. szabályrendelet 37-ik §-a szerint:

A szennyvíz-csatornahálózat és a csatlakozó csatornák, valamint a szennyvíz tisztító berendezés építési, fentartási és kezelési költségeinek fedezéséhez minden háztulajdonos, kinek ingatlan mentén szennyvíz-csatorna épült, évenként a nyers házbérjövedelem 3 százalékaival köteles hozzájárulni.

Ezen csatorna építési járulék kivetésénél a kincstári adó kivetés alapján szolgáló nyers házbérjövedelem a mennyiben új építkezés folytán az épület ideiglenes adómentességét év z, a községi adó kivetésénél megállapított nyers házbérjövedelem szolgál alapul.

zon épületek után, melyek külön kedvezmény folytán állandó házbéradómentesek, a csatornaépítési járulék a következő átalány szerint állapítandó meg:

1. Minden egyes olyan helyiség után, mely mint szoba, előszoba, főző- vagy mosókonyha, boltraktár, iroda, tanterem, műhely, éléskamara stb. használható, bármilyen célra is használtatik helyiségként:

a) Ha a terület 50 négyszögméternél nem nagyobb, 3 korona.

b) Ha a terület 50 négyszögmétert meghalad, 6 korona.

2. Minden fürdőszoba után 3 kor.

3. A vizárnyékszékek minden ülése után 3 korona.

4. Minden vizező kagyló után 3 kor.

5. A vizezőhely minden folyómétere után 3 korona.

6. Istállóknak minden állatra való egy hely után 3 korona. Ha az istállóknak több mint 10 állatra való hely volna, akkor minden állásért 2 kor. fizetendő, megjegyezvén, hogy az évi összes csatorna járulék ez esetben nem lehet 30 koronánál kevesebb.

Ha az istálló bármilyen tömeges elszállítás céljaira, vagy hizó jószágoknak nagyban való tartására szolgál, akkor minden 20 állatra való helyet meghaladó férőhely után állásonként 1 korona, de összesen legalább 40 korona fizetendő csatorna-jarulék gyanánt.

Egy-egy jószág részére 1,6 méter széles hely vétetik számítás alapjául.

Ezen szakaszban megállapított csatorna-építési járulék tekintet nélkül arra, hogy a ház vagy telektulajdonos magáncsatornával bír-e s hogy csatornája a közcsatornába előzőleg be volt-e kötve, évenként fizetendő.

A csatornaépítési járulék a közcsatorna kiépítése után a következő naptári évnegyedre

vetendő ki, amennyiben a közcsatorna egyes utcák és városrészekben építették ki, a szabályrendelet rendelkezése a kiépített csatornák mentén fekvő házak és telkekre azonnal életbe lépnek.

A csatornaépítési járulékot a városi mérnöki hivatal kimutatása alapján a városi adóhivatal veti ki, tartja nyilván, azok behajtását közadók módjára eszközöli.

A csatornaépítési járulékok négy egyenlő részletben és pedig minden évnegyed első napján, tehát január, április, július és október hó 1 én esedékesek az illető évnegyed közepéig fizetendők.

Miután a szabályrendelet a kiépített csatornák mentén fekvő ház és telektulajdonosokra nézve hatályba lépett a csatornázási járulékot a városi mérnöki hivatal kivetette. A csatornázási járulékok 1909. évre vonatkozó ezen kivetési lajstromai folyó évi szeptember hó 15—23 ig terjedő 8 napi közszemlére kitétetnek és pedig: az I-ső olasz-i kerületre nézve a városi adóhivatal 21-ik számú és a II. oszt. újvárosi kerületre nézve az adóhivatal 15-ik számú szobájában.

Erről az érdekelt adózókat azzal értesitem, hogy a fent kitett idő alatt az említett lajstromokban terhükre előírt járulékot megtekinthetik és a kivetés elleni netaláni észrevételeiket a közszemlére kitélt követő további 15 napon belül a városi adóhivatalnál beadhatják.

Megem ítem, hogy a késedlmesen beadott felszámolásnak a behajtási eljárásra, felfüggesztő hatálya nincs.

Nagyvárad, 1909. évi szeptember 14-én.

Lukács Ödön,
adóügyi tanácsos.

Közgazdasági Bank Részv.-társ.
Nagyvárad, Teleky-utca 10 szám.

Telefon 742 sz. Postatakarékpénztár 20161 sz.

Betétek után tiszta

5%

kamatot fizet.

Hirdetések

felvételnek

a kiadóhivatalban.

Tartós fűtésre legalkalmasabb és legjutányosabb tüzelő anyag a COAKS.

Meidinger és egyéb töltőkályhák fűtésére legjobb a

GÁZ-COAKS,

mert a súlyosabb és ezáltal drágább bánya coaks (Meiler-Coaks) sokkal nehezebben gyul meg. A közvetítőktől vásárolt coaks többnyire ily bánya coakssal van vegyítve és ezáltal kisebb értékű.

A coaks ára nálunk 1909. szeptember 13-tól kezdve 4 kor. 80 fill. métermázsánként.

Ha 250 kilós részletekben rendeltetik meg a coaks, akkor métermázsánként 40 fill. fuvardíjért a város belterületén haza küldjük és beraktározzuk.

A légszeszgyár.

ŐSZI
ujdonságok

Leitner Márton

országos hirü

női divatházában

Nagyvárad, Zöldfa-utca 5.

(Saját ház)

Egyedül álló nagy választék az egyszerű kivittől a legfinomabb izlésig.

Női gyapjukelmék.

Angol divat ujdonságok

Blouz és pongyola kelmék.

Kosztüm-szövetek.

Egyszínű fényposztók.

Ferdén csikozott kelmék, melyek az idei őszi divatot képviselik.

Mosó parkettek

áriási választékban.

Különleges ujdonságok selymek és diszekben. Vászonn- és asztalneműek.

Menyasszonyi kelengye 200 koronától 10000 koronáig.

Rendkívüli választék

nagy- és futószőnyegekben, ágytakarók és függönyökben. Állandó maradék vásár félárban

Olcso szigoru szabott áruk.

Helyi és vidéki telefon:

413.



Gyászoló közönség figyelmébe !

Mindennemü bel- és külföldi
márvány, granit és syenit **sirköveket**
a legjutányosabban

Edelstein Sámuel

sirkóraktárában

Rákóczi-ut (Fő-utca) 11. szám.

Moskovits-palotában szerezhető be.



Tisztelettel tudatjuk, hogy az
élesdi erdősegekben

termelt tűzifa
szállítását és eladását

■ ■ megkeztük ■ ■
s ajánljuk vagononként
■ és méterenként ■

I-ső osztályu

≡ **bükkhasáb tűzifánkat** ≡

házhoz is szállítva

Nagyobb vételnél megfelelő árengedmény!

Rendeléseket kérjük Központi
irodánkhoz (Uri-utca 3. sz.)
és **Fried és Társához** Te-
leky-u. 16. **Telefon 914.**

— **Telefon 814.** —

Élesdi Erdőipar és Koepfer-rendszerü
Fatelítő r.-t Nagyváradon.

A Biharmegyei
Takarék-pénztár
zálogháza
e hó folyamán
árverést tart.

Kéretnek a felek zálogjegyeik rendezésére.

Kérdezzük meg a háziorvost!

KRONDORFI porzósított borhoz
SAVANYÚVIZ legjobb italt
NYÁLKALDÓ ÉS HUGYHÁJTÓ GYÓGYÍTAL.

tüdő, légző-szervek, gyomor, köhögés, rekedtségnél
orvosilag ajánlva.

Heiman Lipót és Társa

női és leány gyermek felöltők, gallérok, szücs és szörme-árak áruháza

Nagyvárad, Zöldfa-utca 25.

Telefonszám 243.

Telefonszám 243.

Az őszi ujdonságok és modellek

megèrkeztek.